

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ταχεία πολιτική δίκη, προσαρμογή των διατάξεων της πολιτικής δικονομίας για την ψηφιοποίηση της πολιτικής δικαιοσύνης, άλλες τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

I. Γενικές παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, που αφορά κυρίως τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως το επεξεργάστηκε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Μέρη και αποτελείται από ενενήντα τέσσερα (94) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος των διατάξεων του νόμου.

Το Πρώτο Μέρος, υπό τον τίτλο «Τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας», αποτελείται από οκτώ Κεφάλαια. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-8), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις-Τροποποιήσεις Βιβλίου Πρώτου», ρυθμίζεται η συγκρότηση των Μονομελών Πρωτοδικείων στις περιπτώσεις που δικάζουν ως δευτεροβάθμια δικαστήρια (άρθρο 1), καθορίζεται το νομικό καθεστώς της εισαγωγής στην πλήρη Ολομέλεια του Αρείου Πάγου ένδικων βοηθημάτων και μέσων που έχουν ασκηθεί ενώπιον οποιουδήποτε πολιτικού δικαστηρίου (άρθρο 2), τροποποιείται η παράγραφος 2 του άρθρου 115 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 3) και ορίζεται ότι ως υπογραφή νοείται και η ηλεκτρονική ταυτοποίηση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. 51 του άρθρου 2 και στα άρθρα 25 και 57 του ν. 4727/2020

2

(Α' 184) (άρθρο 4). Επιπροσθέτως, ρυθμίζονται τα ζητήματα σχετικά με την ηλεκτρονική υποβολή δικογράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή (άρθρο 5) και την επίδοση δικογράφων με ηλεκτρονικά μέσα (άρθρο 6), προσδιορίζονται οι όροι άσκησης αίτησης επαναφοράς με τις προτάσεις (άρθρο 7), και θεσπίζεται η δυνατότητα του δικαστηρίου να συμψηφίσει ένα μέρος των εξόδων, εφόσον, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, υφίσταται εύλογη αμφιβολία για την έκβαση της δίκης (άρθρο 8).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 9-25), υπό τον τίτλο «Διαδικασίες στα Πρωτοβάθμια Δικαστήρια-Τροποποιήσεις Βιβλίου Δευτέρου», ρυθμίζεται η ηλεκτρονική τήρηση πινακίου (άρθρο 9) και η πρόσκληση του γραμματέα για συμπλήρωση τυπικών παραλείψεων με μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση του διαδίκου (άρθρο 10), τροποποιείται η παράγραφος 1 του άρθρου 232 (άρθρο 11) και αντικαθίσταται το άρθρο 237 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 12), τροποποιείται το άρθρο 238 του ως άνω Κώδικα (άρθρο 13) και προστίθεται φράση στην παράγραφο 2 του άρθρου 242 (άρθρο 14). Επιπλέον, ρυθμίζεται η προσθήκη στις υποθέσεις για τις οποίες το Δικαστήριο διέταξε την επανάληψη της συζήτησης προς συμπλήρωση κενών (άρθρο 15), προσδιορίζεται η διαδικασία που ακολουθείται αναφορικά με τις υποθέσεις που δεν εισήχθησαν προς συζήτηση συνεπεία λόγων ανωτέρας βίας (άρθρο 16), προβλέπεται η δυνατότητα των διαδίκων να καταθέτουν συμπληρωματικές προτάσεις στις περιπτώσεις στις οποίες, για οποιονδήποτε λόγο που παρουσιάστηκε μετά το τέλος της συζήτησης, είναι αδύνατο να εκδοθεί απόφαση, και η συζήτηση επαναλαμβάνεται (άρθρο 17), και ορίζεται ότι πιθανή συμφωνία των διαδίκων για μη έκδοση απόφασης μετά τη συζήτηση δεν παράγει έννομες συνέπειες (άρθρο 18). Τέλος, προβλέπεται ότι οι ψυχολόγοι εξαιρούνται της εξέτασης ως μάρτυρες (άρθρο 19) και έχουν δικαίωμα άρνησης μαρτυρίας (άρθρο 20), θεσπίζεται η λήψη ένορκων βεβαιώσεων ενώπιον δικηγόρων (άρθρο 21), τροποποιείται ο ανώτατος αριθμός ένορκων βεβαιώσεων ανά διάδικο (άρθρο 22), αντικαθίσταται το άρθρο 424 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 23) και προσδιορίζεται το νομικό καθεστώς των υποθέσεων των μικροδιαφορών (άρθρα 24-25).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 26-38), υπό τον τίτλο «Ένδικα Μέσα και Ανακοπές-Τροποποιήσεις Βιβλίου Τρίτου», προσδιορίζεται ο χρόνος κατάθεσης των προτάσεων, της προσθήκης και των λοιπών διαδικαστικών πράξεων ενώπιον του δικαστηρίου της ανακοπής (άρθρο 26), θεσπίζεται το δικαίωμα των προσεπικληθέντων να ασκήσουν έφεση (άρθρο 27), τροποποιούνται οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 524 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 28) και οι περιπτώσεις 2 και 4 του άρθρου 527 (άρθρο 29), κατοχυρώνεται το δικαίωμα των προσεπικληθέντων να ασκήσουν αναψηλά-

φηση (άρθρο 30) και τροποποιείται το άρθρο 544 που απαριθμεί περιοριστικά τους λόγους αναψηλάφησης (άρθρο 31). Επιπροσθέτως, ρυθμίζεται η αναστολή ισχύος της απόφασης που προσβάλλεται με την αναψηλάφηση (άρθρο 32), καθορίζεται ο χρόνος κατάθεσης των προτάσεων στην κατ' αναψηλάφηση δίκη (άρθρο 33), θεσπίζεται το δικαίωμα των προσεπικληθέντων να ασκήσουν αναίρεση (άρθρο 34), τροποποιούνται οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 560, όπου απαριθμούνται περιοριστικά οι λόγοι αναίρεσης κατά αποφάσεων Ειρηνοδικείων και Πρωτοδικείων που δικάζουν ως δευτεροβάθμια δικαστήρια (άρθρο 35), και προσδιορίζονται οι όροι της κατάθεσης υπομνημάτων των διαδίκων στον Άρειο Πάγο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το ανώτατο δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του λόγους αναίρεσης αυτεπαγγέλτως (άρθρο 36). Τέλος, τροποποιείται η παράγραφος 2 του άρθρου 569 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 37) και ρυθμίζεται το καθεστώς της κατάθεσης των προτάσεων ενώπιον του Αρείου Πάγου (άρθρο 38).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 39-42), υπό τον τίτλο «Ειδικές Διαδικασίες-Τροποποιήσεις Βιβλίου Τετάρτου», ρυθμίζεται η εφαρμογή των γενικών διατάξεων στις ειδικές διαδικασίες (άρθρο 39), προβλέπεται ότι το δικαστήριο διατάζει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση στις περιπτώσεις στις οποίες ακυρωθεί, εν όλω ή εν μέρει, διαταγή πληρωμής που έχει εκτελεστεί (άρθρο 40), τροποποιείται η παράγραφος 1 του άρθρου 636 Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 41), και προβλέπεται η εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 633 και στη διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου (άρθρο 42).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε' (άρθρα 43-52), υπό τον τίτλο «Ασφαλιστικά Μέτρα-Τροποποιήσεις Βιβλίου Πέμπτου», καταργείται η αποκλειστική αρμοδιότητα των Ειρηνοδικείων για την εγγραφή ή άρση προσημείωσης υποθήκης και ορίζεται ότι, αν το δικαστήριο δεν είναι καθ' ύλην ή κατά τόπο αρμόδιο, αποφαινεται επ' αυτού αυτεπαγγέλτως και απορρίπτει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 43). Επίσης, θεσπίζεται η αρμοδιότητα του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ενώπιον του οποίου είναι εκκρεμής η κύρια υπόθεση, να διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα (άρθρο 44), τροποποιείται το άρθρο 686 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 45) και περιλαμβάνονται ρυθμίσεις αναφορικά με τη συζήτηση της συναινετικής προσημείωσης και της ανάκλησής της (άρθρο 46). Επιπροσθέτως, ρυθμίζονται τα σχετικά με τις αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων ζητήματα (άρθρο 47), ορίζεται το επιτρεπτό της αναβολής της συζήτησης αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 48), και προβλέπεται ελάχιστη προθεσμία εξήντα (60) ημερών για την άσκηση αγωγής έπειτα από δημοσίευση απόφασης ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 49). Τέλος, τροποποιείται το άρθρο 697 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο

4

50) και η παράγραφος 2 του άρθρου 711 (άρθρο 51), και προστίθεται νέο άρθρο 732Α στον εν λόγω κώδικα (άρθρο 52).

Με το Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρο 53), υπό τον τίτλο «Διαδικασία εκουσίας δικαιοδοσίας – Τροποποίηση Βιβλίου Έκτου», ορίζεται ρητά η δυνατότητα παράστασης με δήλωση ενώπιον δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, στις περιπτώσεις εκουσίας δικαιοδοσίας.

Με το Κεφάλαιο Ζ' (άρθρα 54-56), υπό τον τίτλο «Διαιτησία – Τροποποίηση Βιβλίου Εβδόμου», ρυθμίζεται το πρώτον, το ζήτημα της αναστολής της δίκης ενώπιον πολιτικού ή διαιτητικού δικαστηρίου σε περίπτωση αμφισβήτησης του κύρους διαιτητικής ρήτηρας (άρθρο 54) και καθορίζεται η δυνατότητα, για τους διαιτητές ή/και τους επιδιαιτητές, αφενός, χρήσης εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής κατά την έννοια της περ. 20 του άρθρου 2 του ν. 4727/2020 επί των αποφάσεων διαιτησίας (άρθρο 55), και αφετέρου, κατάθεσης του πρωτοτύπου της διαιτητικής απόφασης σε ηλεκτρονική μορφή ενώπιον της Γραμματείας του οικείου Μονομελούς Πρωτοδικείου (άρθρο 56).

Με το Κεφάλαιο Η' (άρθρα 57-82), υπό τον τίτλο «Αναγκαστική εκτέλεση – Τροποποίηση Βιβλίου Ογδού», μεταξύ άλλων, ρυθμίζεται, η υποχρέωση επί της άσκησης αντιρρήσεων κατά της εκτέλεσης του άρθρου 933 του ΚΠολΔ, να στρέφεται, πέραν του επισπεύδοντος δανειστή και κατά του υπερθεματιστή, καθώς και σε περίπτωση κοινής πλειοδοσίας, από όλους και κατά όλων των πλειοδοτών (άρθρο 57). Θεσπίζεται η δυνατότητα σώρευσης αιτήματος απόδοσης πράγματος, στην άσκηση ανακοπής κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης από τρίτο (άρθρο 58). Ακολούθως, ρυθμίζονται εκ νέου τα σχετικά δικαιώματα επί των δικών περί την εκτέλεση (άρθρο 59), η δυνατότητα χορήγησης αναστολής (και παροχής σημειώματος) κατά τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης, με ή χωρίς εγγύηση, εξαιρουμένων των κινητών πραγμάτων που υπόκεινται σε φθορά (άρθρο 60), καθώς και η περίπτωση παρεμπόδισης του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο (και αυτεπαγγέλτως), οι κυρώσεις και ο τρόπος διαπίστωσής της (άρθρο 61). Περαιτέρω, ορίζεται ότι εξαιρούνται από την κατάσχεση κινητών πραγμάτων, του άρθρου 953 του ΚΠολΔ, τα πάσης φύσεως βιβλία (τα οποία δεν αποτελούν εμπόρευμα), ως πολιτιστικό αγαθό, πλην όμως, αφαιρούνται από τον δικαστικό επιμελητή που διενεργεί την αναγκαστική εκτέλεση και εκποιούνται κατόπιν συγκεκριμένης διαδικασίας (άρθρο 62). Καθορίζεται, μεταξύ άλλων, η απώτατη προθεσμία διενέργειας του πλειστηριασμού στα στοιχεία που περιλαμβάνει η κατασχετήρια έκθεση (άρθρο 63), η δυνατότητα πλειοδοσίας, υπό προϋποθέσεις, περισσότερων από κοινού, η καταβολή της εγγύησης και του τέλους χρήσης, η ηλεκτρονική δήλωση αντικλήτου, κατά την

ανωτέρω περίπτωση, και τροποποιείται η διάρκεια του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, ο χρόνος έναρξης της αυτόματης παράτασης, αντιστοίχως, και η απώτατη διάρκεια της αυτόματης παράτασης (άρθρο 64). Θεσπίζεται η δυνατότητα πλειστηριασμού οποιαδήποτε ημέρα, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, των υποκείμενων σε φθορά ευπαθών προϊόντων (άρθρο 65). Περιλαμβάνονται διατάξεις, μεταξύ άλλων, σχετικές με τη δυνατότητα και τις υποχρεώσεις της από κοινού πλειοδοσίας, της προθεσμίας έντοκης κατάθεσης του πλειστηριάσματος από τον αρμόδιο υπάλληλο (άρθρο 66), της κατακύρωσης του πράγματος στον επισπεύδοντα τον πλειστηριασμό δανειστή, στην τιμή πρώτης προσφοράς, εφόσον το αιτηθεί, καθώς και επανάληψη της διαδικασίας, με την τιμή πρώτης προσφοράς, άλλως, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα, σε ποσοστό 80% ή 65% της τιμής πρώτης προσφοράς, ή και κατώτερη αυτής (άρθρο 67). Επίσης, ορίζεται ρητά η υποχρέωση υπογραφής της αναγγελίας απαίτησης από δικηγόρο, ο οποίος καθίσταται αντίκλητος αν δεν έχει ορισθεί άλλος (άρθρο 68). Τροποποιείται, αφενός, η προθεσμία ανάρτησης δήλωσης επίσπευσης από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, και αφετέρου, καταργείται η δυνατότητα αίτησης ανάκλησης της απόφασης επί αντιρρήσεων κατά της δήλωσης συνέχισης του πλειστηριασμού (άρθρο 69). Ρυθμίζεται εκ νέου, στη σειρά κατάταξης δανειστών (γενικά προνόμια), ενιαία καταληκτική ημερομηνία για τη γένεση απαιτήσεων («ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού» ή κήρυξης της πτώχευσης), και περιλαμβάνονται, στην τρίτη τάξη, οι απαιτήσεις δικηγόρων από υπηρεσίες που παρασχέθηκαν ανά υπόθεση στον οφειλέτη (άρθρο 70). Προβλέπεται ότι, στη σειρά κατάταξης προνομιούχων και μη δανειστών, οι προνομιούχες απαιτήσεις των άρθρων 975 και 976 ΚΠολΔ, δεν συμμετέχουν στο 10% ακόμα και αν δεν ικανοποιήθηκε η απαίτησή τους, εφόσον υπάρχουν εγχειρόγραφοι δανειστές (άρθρο 71). Περαιτέρω, ρυθμίζεται εκ νέου η σειρά κατάταξης υπερπρονομιούχων, προνομιούχων και μη δανειστών του άρθρου 977Α ΚΠολΔ, και η καταληκτική ημερομηνία γέννησης των απαιτήσεων που αφορούν σε μη καταβληθέντες μισθούς, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα, καθορίζεται η ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού (άρθρο 72). Περιλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικές με την υποχρέωση του υπαλλήλου του πλειστηριασμού, επίδειξης ή και χορήγησης του πίνακα κατάταξης και των σχετικών εγγράφων, στους έχοντες έννομο συμφέρον (υπέρ ου και καθ' ου η εκτέλεση, και τους δανειστές που αναγγέλθηκαν) την επομένη της πρόσκλησης, για να λάβουν γνώση και να ασκήσουν την προβλεπόμενη στο άρθρο 979 ΚΠολΔ ανακοπή (άρθρο 73). Προσδιορίζεται, αφενός, ότι η δήλωση τρίτου ενώπιον της γραμματείας του αρμόδιου ειρηνοδικείου κατατίθεται εγγράφως, δύναται να υποβάλλεται και με ηλεκτρονικά μέσα και, αντιστοίχως, συντάσσεται έκθεση με

ηλεκτρονικά μέσα, και, αφετέρου, παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση προκειμένου, με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, να καθορίζεται ο τρόπος υποβολής της δήλωσης, σύνταξης της σχετικής έκθεσης, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια (άρθρο 74). Ακολούθως, ορίζεται ότι, τυχόν ανακοπή κατά της ανωτέρω δήλωσης, δικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών των άρθρων 614 και επόμενα του ΚΠολΔ (άρθρο 75). Προβλέπεται ότι, κατά την κατάσχεση ακινήτων, η ημερομηνία διενέργειας του πλειστηριασμού διατηρείται στους επτά (7) μήνες από την περάτωση της κατάσχεσης, και με απώτατο όριο τους οχτώ (8) μήνες από την περάτωσή της (άρθρο 76). Ρυθμίζεται εκ νέου η προθεσμία επίδοσης αντιγράφου κατασχετήριας έκθεσης στον καθ' ου η εκτέλεση, η προθεσμία χορήγησης πιστοποιητικού βαρών από τον οικείο υποθηκοφύλακα στον αρμόδιο για την εκτέλεση δικαστικό επιμελητή, η προθεσμία κατάθεσης του εκτελεστού τίτλου στον υπάλληλο του πλειστηριασμού (άρθρο 77), καθώς και η προθεσμία καταγγελίας μίσθωσης ή άλλης έννομης σχέσης η οποία επήλθε μετά την κατάσχεση του ακινήτου. Θεσπίζεται δικαίωμα λήψης, αφενός, καταχωρισμένων στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. μισθωτηρίων και, αφετέρου, του οικείου φακέλου του ακινήτου από το αρμόδιο πολεοδομικό γραφείο (άρθρο 78). Στις προϋποθέσεις ματαίωσης του πλειστηριασμού, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα του καθ' ου η εκτέλεση, εξόφλησης των δανειστών που έχουν εκτελεστό τίτλο και αναγγέλθηκαν (άρθρο 79). Ρυθμίζεται εκ νέου η προθεσμία εντός της οποίας ο υπάλληλος του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού οφείλει να καταθέσει το πλειστηρίασμα στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (άρθρο 80). Καθορίζεται εκ νέου η προθεσμία καταγγελίας μίσθωσης (είτε επαγγελματικής είτε κατοικίας) από τον υπερθεματιστή, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα (άρθρο 81). Προβλέπεται η σειρά κατάταξης, υπό προϋποθέσεις, τυχόν αξίωσης του υπερθεματιστή για την καταβολή τόκων, σε περίπτωση ακύρωσης του πλειστηριασμού και διενέργειας νέου (άρθρο 82).

Διά των διατάξεων του Δεύτερου Μέρους (άρθρα 83-89), υπό τον τίτλο «Λοιπές διατάξεις», το οποίο διαρθρώνεται σε πέντε (5) Κεφάλαια, ρυθμίζονται εκ νέου ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Με το Κεφάλαιο Α' (άρθρο 83), υπό τον τίτλο «Τροποποιήσεις στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών», θεσπίζεται υποχρέωση καταβολής ετήσιας εισφοράς στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων, σύμφωνα με το καταστατικό του, για τη συμμετοχή του (κάλυψη δαπανών σχετικών με τις εργασίες του) σε αυτό του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης και του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης.

Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 84-86), υπό τον τίτλο «Διατάξεις για τους δικαστικούς υπαλλήλους», καθορίζονται εκ νέου στοιχεία της εισαγωγικής εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης των υπαλλήλων του κλάδου (άρθρο 84), προϋποθέσεις για τη μονιμοποίηση του προσωπικού των δικαστηρίων, των εισαγγελιών και της Γενικής Επιτροπείας της Επικράτειας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων το οποίο υπηρετεί επί διάστημα λιγότερο των δύο (2) ετών με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (άρθρο 85), και εισάγεται η δυνατότητα επιλογής ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού φορέα από τους εν λόγω μονιμοποιούμενους υπαλλήλους, με ανέκκλητη δήλωσή τους (άρθρο 86).

Με το Κεφάλαιο Γ' (άρθρο 87), υπό τον τίτλο «Διάταξη για το Κτηματολογικό Γραφείο Ρόδου», ρυθμίζεται εκ νέου η μεταβατική διάταξη του άρθρου 51 του ν. 4821/2021 και ορίζεται ότι η προθεσμία καταχώρισης ενδίκων βοηθημάτων, επί εγγραπτών δικαιωμάτων και πράξεων επί ακινήτων, στο Κτηματολογικό Γραφείο Ρόδου, εκκινεί από την κατάθεσή τους, αντί να εκκινεί την άσκησή τους.

Με το Κεφάλαιο Δ' (άρθρο 88), υπό τον τίτλο «Διάταξη για τον Κώδικα Δικηγόρων», καθορίζεται εκ νέου το περιεχόμενο της άσκησης του ασκούμενου δικηγόρου, προκειμένου να δύναται να πραγματοποιείται και σε άμισθα ή έμμισθα υποθηκοφυλακεία, κατά τα ειδικότερον οριζόμενα.

Με το Κεφάλαιο Ε' (άρθρο 89), υπό τον τίτλο «Διάταξη για τη νομική βοήθεια», ρυθμίζονται εκ νέου η διαδικασία και οι προϋποθέσεις σχετικά με την εκκαθάριση και καταβολή αποζημίωσης σε «δικηγόρο υπηρεσίας».

Δια των διατάξεων του Τρίτου Μέρους (άρθρα 90-93), υπό τον τίτλο «Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις», το οποίο διαρθρώνεται σε δύο (2) Κεφάλαια, εισάγονται ρυθμίσεις μεταβατικού χαρακτήρα για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του Πρώτου Μέρους, του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων, εκκρεμών υποθέσεων ενώπιον διοικητικών δικαστηρίων, και ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις.

Με το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 90-92), υπό τον τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις», θεσπίζονται μεταβατικές διατάξεις για την εφαρμογή, των άρθρων του ΚΠολΔ που τροποποιούνται με το πρώτο μέρος του νομοσχεδίου (άρθρο 90), του άρθρου 157 του ν. 4798/2021 «Κώδικας Δικαστικών Υπαλλήλων» σχετικά με τις προϋποθέσεις και το εφαρμοστέο δίκαιο σε διαδικασία μετάταξης στις κατηγορίες δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 91), καθώς και του άρθρου 218 του ΚΔΔ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4816/2021, προκειμένου να καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς αιτήσεις ανακοπής κατά πράξης ταμειακής βεβαίωσης (άρθρο 92).

Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρο 93), υπό τον τίτλο «Καταργούμενες διατάξεις»,

8

προβλέπεται ρητή κατάργηση των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 122 ΚΠολΔ, σχετικά με τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις ηλεκτρονικής επίδοσης δικογράφου, της παρ. 6 του άρθρου 998 ΚΠολΔ, σχετικά με τις προϋποθέσεις και τη δυνατότητα να πωληθεί ελεύθερα ακίνητο με τίμημα το οποίο ορίζεται από το δικαστήριο, καθώς και των άρθρων 87 και 88 του ν.δ. 17.7/13.8.1923 (διατηρήθηκαν σε ισχύ με την περ. 3 του άρθρου 52 του Εισαγωγικού Νόμου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), σχετικά με τις δικονομικές διατάξεις κατάσχεσης χρημάτων ή χρεογράφων στα χέρια τρίτου (α-νώνυμη εταιρεία).

Διά των διατάξεων του Τέταρτου Μέρους (άρθρο 94), υπό τον τίτλο «Εναρξη ισχύος», τίθεται ακροτελεύτιο άρθρο και ορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 6 και 11

Σύμφωνα με το άρθρο 6, «διαγράφεται» και «καταργείται» η παράγραφος 5 και η παράγραφος 10 του άρθρου 122Α Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ), αντίστοιχα. Η αυτή λέξη χρησιμοποιείται και στο άρθρο 11. Η λέξη «καταργείται» επί συγκεκριμένης παραγράφου αποβλέπει στην αποφυγή α-ναρίθμησης.

2. Επί του άρθρου 22

Με το άρθρο 22, η παρ. 3 του άρθρου 422 του ΚΠολΔ τροποποιείται, ως προς τον αριθμό των ενόρκων βεβαιώσεων, και το άρθρο 422 παράγραφος 3 διαμορφώνεται ως εξής: «Δεν επιτρέπεται η λήψη ενόρκων βεβαιώσεων πάνω από τριών (3) για κάθε διάδικο και δυο (2) για την αντίκρουση, για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας.». Προβληματισμός γεννάται κατά πόσον ο καθορισμός του μέγιστου αριθμού ενόρκων βεβαιώσεων σε τρεις για κάθε διάδικο και δύο για την αντίκρουση, για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, συνιστά ποσοτικό περιορισμό που δυσχεραίνει υπέρμετρα την ενάσκηση του δικαιώματος αποδείξεως ως ειδικότερη εκδήλωση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας, ιδίως υπό το φως του ισχύοντος ορίου του άρθρου 422 ΚΠολΔ των πέντε και τριών ενόρκων βεβαιώσεων, αντίστοιχα.

3. Επί του άρθρου 25

Με το άρθρο 25 αντικαθίσταται το άρθρο 469 ΚΠολΔ, και το εδάφιο 1 της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου έχει ως εξής: «Ο ειρηνοδίκης λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου». Θα

ήταν ενδεχομένως περισσότερο διασφαλιστική της δικαστικής ανεξαρτησίας η διατήρηση της διατύπωσης του υφιστάμενου άρθρου 469 παράγραφος 2, στο μέρος που ορίζει ότι «Ο ειρηνοδίκης (...) μπορεί (...) να λαμβάνει υπόψη του και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου (...)», ώστε, σε κάθε περίπτωση, να αποφεύγονται ενδεχόμενες αναιρετικές δίκες.

4. Επί του άρθρου 53

Διά των διατάξεων του παρόντος τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 764 ΚΠολΔ, η οποία ορίζει ότι «Αν όταν εκφωνείται η υπόθεση δεν εμφανιστεί κανείς διάδικος, η Συζήτηση ματαιώνεται. Αν κάποιος από τους διαδίκους εμφανιστεί, το δικαστήριο εξετάζει την υπόθεση κατ' ουσίαν», και θεσπίζεται η δυνατότητα παράστασης των διαδίκων με δήλωση, ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το νέο τρίτο εδάφιο που προστίθεται στην παρ. 2 του άρθρου 764 έχει ως εξής: «Η παρ. 2 του άρθρου 242 εφαρμόζεται και εδώ». Η παρ. 2 του άρθρου 242 ορίζει τα εξής: «Στις περιπτώσεις που η προφορική συζήτηση δεν είναι υποχρεωτική οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν με κοινή δήλωση, που υπογράφεται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους ότι δε θα παραστούν κατά την εκφώνηση. Τέτοια δήλωση μπορεί να γίνει και από έναν ή ορισμένους μόνο πληρεξούσιους. Η δήλωση αυτή παραδίδεται στην περίπτωση κοινής δήλωσης από έναν τουλάχιστον πληρεξούσιο δικηγόρο και στην περίπτωση μονομερούς δήλωσης από τον πληρεξούσιο δικηγόρο, στον αρμόδιο γραμματέα το αργότερο την παραμονή της δικασίμου και σημειώνεται αμέσως στο Πινάκιο. Στις παραπάνω περιπτώσεις η συζήτηση περατώνεται με μόνη την εκφώνηση της υπόθεσης. Μόνο δήλωση βίαιης διακοπής της δίκης είναι παραδεκτή. Μπορεί όμως το δικαστήριο, αν προβάλλονται άλλοι διαδικαστικοί ισχυρισμοί, να αναβάλει την υπόθεση σε σύντομη δικάσιμο με πρακτικό στο οποίο καταχωρίζονται και οι ισχυρισμοί αυτοί. Στη δικάσιμο αυτή καλούνται όσοι διάδικοι δεν ήταν παρόντες κατά την αναβολή, ενώ οι παρόντες οφείλουν να εμφανιστούν χωρίς κλήτευση και αν δεν παραστούν κατά τη νέα δικάσιμο δικάζονται εξ αρχής ερήμην».

Δεδομένου ότι τα άρθρα 1 έως 590 ΚΠολΔ εφαρμόζονται και κατά τη διαδικασία των άρθρων 743 έως 781 ΚΠολΔ, και σε συνδυασμό με την υποχρεωτική συζήτηση, που ο νόμος προβλέπει μόνον στον πρώτο βαθμό, στην εκούσια δικαιοδοσία (πρώτο και δεύτερο βαθμό), και στο Εφετείο μόνο σε περίπτωση κατά την οποία κάποιος διάδικος έχει ερημοδικασθεί στον πρώτο βαθμό, προβληματισμός ενδεχομένως γεννάται κατά πόσον η ανωτέρω δια-

τύπωση περί εφαρμοστέων διατάξεων παρέχει ικανοποιητικό βαθμό ασφάλειας δικαίου.

5. Επί του άρθρου 57

Διά των διατάξεων του άρθρου 57 τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 933 του ΚΠολΔ και θεσπίζεται η υποχρέωση, σε περίπτωση αντιρρήσεων κατά της εκτέλεσης, η ανακοπή να στρέφεται και κατά του υπερθεματιστή, καθώς και «[ε]πί κοινής πλειοδοσίας η ανακοπή [να] ασκείται από όλους κατά όλων των πλειοδοτών». Δεδομένης της γενικότητας της διατύπωσης, για λόγους νομικής σαφήνειας, η διάταξη χρήζει, ενδεχομένως, αναλυτικότερης διατύπωσης και, σε κάθε περίπτωση, θα έπρεπε, ενδεχομένως, να απαλειφθούν οι λέξεις «από όλους».

6. Επί των άρθρων 61 και 90 παρ. 6 περ. δ)

Διά των διατάξεων του παρόντος, μεταξύ άλλων, τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 950 ΚΠολΔ και ορίζεται ότι «[α]ν παρεμποδίζεται το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο, το δικαστήριο που ρυθμίζει το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο καθορίζει τα χρονικά διαστήματα αυτής και απειλεί, και αυτεπάγγελτα, σε βάρος εκείνου που εμποδίζει κάθε φορά την επικοινωνία, για κάθε παράβαση, χρηματική ποινή έως δέκα χιλιάδες (10,000.00) ευρώ και προσωρινή κράτηση έως ένα (1) έτος. Η παρεμπόδιση του δικαιώματος της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο βεβαιώνεται με έκθεση δικαστικού επιμελητή, ο οποίος παρευρίσκεται κατά τον ορισθέντα χρόνο έναρξης της επικοινωνίας».

Προβληματισμός γεννάται, εν προκειμένω, σε σχέση με την αποδεικτική δύναμη της βεβαίωσης του δικαστικού επιμελητή και τις συνέπειές της ως προς το ενδεχόμενο περιορισμού της δικαστικής προστασίας. Ερωτάται, συναφώς, αν όσα βεβαιώνει ο δικαστικός επιμελητής στην έκθεσή του, είναι δεκτικά γενικής ανταπόδειξης κατ' άρθρο 440 ΚΠολΔ, και όχι κατ' άρθρο 438 ΚΠολΔ (όπου ανταπόδειξη χωρεί μόνο με προσβολή του εγγράφου ως πλαστού).

Περαιτέρω, δεδομένου ότι η φράση «[η] παρεμπόδιση του δικαιώματος της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο» προϋποθέτει δικαιοδοτική κρίση, με αποτέλεσμα η βεβαίωσή της να εκφεύγει της αρμοδιότητας του δικαστικού επιμελητή, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να αντικατασταθεί από τη φράση «[η] μη προσήκουσα παράδοση ή απόδοση κατά χρόνο και τόπο του τέκνου στο γονέα». Ακολούθως, η λέξη «προσωρινή πρέπει να αντικατασταθεί από τη λέξη «προσωπική».

Τέλος, στην περ. δ) της παρ. 6 του άρθρου 90 του νομοσχεδίου προβλέπεται ότι «[η] παρ. 2 του άρθρου 950 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως τροποποιείται με το άρθρο 61 του παρόντος, εφαρμόζεται και για τις εκκρεμείς αγωγές». Περαιτέρω, στο άρθρο 94 του νομοσχεδίου ορίζεται ότι «[η] ισχύς του παρόντος αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εξαιρουμένου του Μέρους Α' και των άρθρων 90 και 93 του Μέρους Γ', η ισχύς των οποίων αρχίζει την 1η.1.2022». Κατά συνέπεια, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο, προς άρση ερμηνευτικών δυσχερειών, να διευκρινισθεί η έναρξη ισχύος αυτής της διάταξης.

7. Επί του άρθρου 64

Δεδομένου ότι διά του παρόντος τροποποιούνται οι παρ. 4, 5, 6, 8, 13 και 14 του άρθρου 959 ΚΠολΔ, πρέπει να συμπληρωθεί ο τίτλος του άρθρου ως εξής: «Δυνατότητα πλειοδοσίας από κοινού – Τροποποίηση παρ. 4, 5, 6, 8 και 13 του άρθρου 959 ΚΠολΔ». Περαιτέρω, η περίπτωση δ), η οποία έχει ως εξής: «το πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρ. 8» τροποποιούνται ως προς τη διάρκεια του πλειστηριασμού και το τρίτο εδάφιο ως προς τη διάρκεια της παράτασης του πλειστηριασμού,», της πρώτης παραγράφου του άρθρου, χρήζει, επειδή τροποποιείται το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 8, αναδιατύπωσης, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, ως εξής: «δ) το πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρ. 8 τροποποιούνται ως προς τη διάρκεια του πλειστηριασμού, και το τέταρτο εδάφιο ως προς τη διάρκεια της παράτασης του πλειστηριασμού». Ακολούθως, επειδή έχει τροποποιηθεί η ονομασία του «Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», σε «Υπουργείο Δικαιοσύνης», και δεδομένου ότι στις παρ. 13 και 14 του άρθρου τροποποιείται η αναφορά στον τίτλο του Υπουργού «Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», σε «Δικαιοσύνης», χρήζει συμπλήρωσης ο τίτλος του άρθρου, καθώς και η πρώτη παράγραφός του, και πρέπει να προστεθεί μετά την περίπτωση δ) και περίπτωση ε) ως εξής: «ε) στις παρ. 13 και 14 αντικαθίσταται ο τίτλος του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,».

Επίσης, στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου, στον τίτλο του άρθρου 64 πρέπει να προστεθούν, ως τροποποιούμενες, και οι παρ. 8, 13 και 14 του άρθρου 959 ΚΠολΔ, ώστε να συμπίπτει με τον τίτλο και το περιεχόμενο του άρθρου στο κείμενο του νομοσχεδίου.

8. Επί του άρθρου 66

Διά των διατάξεων του παρόντος, μεταξύ άλλων, τροποποιείται και το τρίτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 965 ΚΠολΔ. Κατά συνέπεια, για λόγους

σαφήνειας, σκόπιμο είναι να απαλειφθεί η αναφορά του δεύτερου εδαφίου, και να συμπληρωθεί η αναφορά του τρίτου εδαφίου στην περίπτωση γ) της πρώτης παραγράφου του άρθρου 66, η οποία θα μπορούσε να διαμορφωθεί ως εξής: «γ) στην παρ. 5, στο τρίτο εδάφιο ρυθμίζεται η επίδοση σε κοινή πλειοδοσία, και στο ένατο εδάφιο οι λέξεις "Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων" αντικαθίστανται από τις λέξεις "Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ)",».

9. Επί του άρθρου 67

Με το άρθρο 67 τροποποιείται το άρθρο 966 ΚΠολΔ. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η σταδιακή μείωση της τιμής πρώτης προσφοράς, αν προηγηθούν δύο ματαιώσεις του πλειστηριασμού, και συγκεκριμένα, του πλειστηριασμού που έχει οριστεί αρχικά, καθώς και του πλειστηριασμού, ο οποίος επαναλαμβάνεται σε σαράντα (40) ημέρες με την ίδια τιμή πρώτης προσφοράς. Στο τρίτο αυτό στάδιο διενέργειας του πλειστηριασμού, μετά από τις δυο αρχικές ματαιώσεις, η τιμή πρώτης προσφοράς μειώνεται αυτόματα κατά είκοσι τοις εκατό (20%). Αν πάλι δεν υπάρξει πλειοδοτικό ενδιαφέρον, τότε η τιμή πρώτης προσφοράς μειώνεται κατά ένα επιπλέον δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Δηλαδή, όπως αναφέρει η Αιτιολογική Έκθεση, «καθιερώνεται η σε δύο στάδια περαιτέρω (αυτόματη) μείωση της τιμής πρώτης προσφοράς» και «εισάγεται ένα αντικειμενικό κριτήριο, προσαρμογής της τιμής πρώτης προσφοράς στις συνθήκες αγοράς». Προβληματισμός γεννάται κατά πόσον η θέσπιση ενός κανόνα αυτόματης και, κατά συνέπεια, προκαθορισμένης μείωσης της τιμής προσφοράς, στη θέση του ισχύοντος καθορισμού της κατώτερης τιμής προσφοράς, περιορίζει ενδεχομένως το δικαίωμα των διαδίκων σε έννομη προστασία. Σημειώνεται ότι, ταυτόχρονα με τη θέσπιση του νέου αυτού κανόνα, απαλείφεται η δυνατότητα, που παρείχε μετά τον δεύτερο πλειστηριασμό το εν λόγω άρθρο 966, ελεύθερης εκποίησης του ακινήτου σε εκείνον υπέρ του οποίου έγινε η εκτέλεση ή σε τρίτον, με τίμημα που ορίζεται από το δικαστήριο.

10. Επί του άρθρου 71

Διά των διατάξεων του παρόντος, μεταξύ άλλων, τροποποιείται το τρίτο εδάφιο της παρ.3 του άρθρου 977 ΚΠολΔ. Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου είναι ενδεδειγμένο να απαλειφθεί η αναφορά στο «δεύτερο εδάφιο» και να αντικατασταθεί από το ορθό «τρίτο εδάφιο».

11. Επί του άρθρου 78

Διά των διατάξεων του παρόντος τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 997 ΚΠολΔ, και προστίθεται παρ. 6. Ειδικότερα, με την πρώτη παράγραφο, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι «[μ]ετά την κατάσχεση του ακινήτου η εκμίσθωσή του από τον οφειλέτη ή τον τρίτο κύριο ή νομέα ή η παραχώρηση της χρήσης ή κατοχής του με βάση άλλη έννομη σχέση μπορεί να καταγγεληθεί από τον υπερθεματιστή μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τη μεταγραφή της περιλήψης της κατακυρωτικής έκθεσης. Με την καταγγελία αυτή η μίσθωση ή άλλη έννομη σχέση λύεται μετά από δύο (2) μήνες και χωρεί η κατά το άρθρο 1005 παράγραφος 2 εκτέλεση. Δικαίωμα καταγγελίας της μίσθωσης κατά το άρθρο 615 ΑΚ δεν θίγεται και η περιλήψη εκτελείται κατά του μισθωτή αφού περάσουν οι προθεσμίες του άρθρου αυτού που αρχίζουν αφότου η περιλήψη επιδοθεί στο μισθωτή». Διά των διατάξεων της δεύτερης παραγράφου προβλέπεται ότι «[τ]α αποτελέσματα της παραγράφου 1 αρχίζουν αναδρομικά, α) για τον οφειλέτη, αφότου του επιδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 995 αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης ή συνταχθεί η έκθεση, που πιστοποιεί την άρνησή του να παραλάβει το αντίγραφο κατά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 995, με την προϋπόθεση ότι θα ακολουθήσει η επίδοση του αντιγράφου της κατασχετήριας έκθεσης μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, β) για τον τρίτο, κύριο ή νομέα, αφότου του επιδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 995 αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης ή συνταχθεί η έκθεση, που πιστοποιεί την άρνησή του να παραλάβει το αντίγραφο κατά το άρθρο 995 παράγραφοι 1 και 4, με την προϋπόθεση ότι θα ακολουθήσει η επίδοση του αντιγράφου της κατασχετήριας έκθεσης εντός προθεσμίας πέντε (5) ημερών, γ) για τους τρίτους, μόνο αφότου η κατάσχεση εγγραφεί κατά το άρθρο 995 στο βιβλίο κατασχέσεων και εφόσον έγιναν οι, κατά τις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου αυτής, επιδόσεις στον οφειλέτη και τον τρίτο, κύριο ή νομέα». Δεδομένου ότι στην παρ. 1 του άρθρου 995 ΚΠολΔ, όπως τροποποιείται, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, προθεσμία επίδοσης στον καθ' ου η εκτέλεση οκτώ (8) ημερών, δημιουργείται προβληματισμός σχετικά με την αναφορά διαφορετικής προθεσμίας επίδοσης του αντιγράφου της κατασχετήριας έκθεσης στην παρούσα διάταξη, ήτοι «προθεσμίας πέντε (5) ημερών».

12. Επί του άρθρου 84 παρ. 4

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 84, στη φράση «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται [...], τις προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσης της εισαγωγικής εκπαίδευσης και της πρακτικής άσκησης [...], σκόπιμο

είναι η αιτιατική «τις προϋποθέσεις» να αντικατασταθεί με την ονομαστική «οι προϋποθέσεις». Κατά συνέπεια, η φράση αναμορφώνεται ως εξής: «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται [...], οι προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσης της εισαγωγικής εκπαίδευσης και της πρακτικής άσκησης [...]».

13. Επί του άρθρου 85

Το άρθρο 85 τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 223 του ν. 4798/2021, του ενδέκατου μέρους του νόμου, υπό τον τίτλο «Τελικές και μεταβατικές διατάξεις – Κατάργηση διατάξεων», σχετικά με τις προϋποθέσεις μονιμοποίησης του προσωπικού των δικαστηρίων, των εισαγγελιών και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Ειδικότερα ορίζει ότι «1. Εντός δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση του Κώδικα οι προϊστάμενοι των διευθύνσεων προσωπικού των δικαστηρίων, εισαγγελιών και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, και, όπου δεν υπάρχουν, οι προϊστάμενοι των διευθύνσεων, καλούν, με απόδειξη, κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, τους υπαλλήλους που υπηρετούν επί δύο (2) τουλάχιστον έτη με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου να λάβουν γνώση των υπηρεσιακών τους φακέλων και να υποβάλουν οποιοδήποτε πρόσθετο στοιχείο θεωρούν πρόσφορο, καθώς και υπόμνημα, προκειμένου να κριθούν για μονιμοποίηση. Για τους υπαλλήλους με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου που δεν υπηρετούν επί δύο (2) έτη κατά τον χρόνο δημοσίευσης του Κώδικα, η ως άνω διαδικασία εκκινεί από τη συμπλήρωση δύο (2) ετών υπηρεσίας. Κάθε υπάλληλος μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματά αυτά εντός τριάντα (30) ημερών από την κλήση του. Μετά την πάροδο αυτής της προθεσμίας ο προϊστάμενος αποστέλλει αμέσως στο αρμόδιο για τη μονιμοποίηση των δικαστικών υπαλλήλων πρωτοβάθμιο δικαστικό συμβούλιο τον πλήρη υπηρεσιακό φάκελο του υπαλλήλου και τα υποβληθέντα από αυτόν στοιχεία.»

Παρατηρείται εν προκειμένω ότι, διά του συγκεκριμένου άρθρου, εισάγεται η δυνατότητα μονιμοποίησης και για τους υπαλλήλους με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου που δεν έχουν συμπληρώσει υπηρεσία δύο (2) ετών κατά τον χρόνο δημοσίευσης του Κώδικα, η οποία εκκινεί από τη συμπλήρωση δύο (2) ετών υπηρεσίας.

Δεδομένου ότι, αφενός, η μεταβατική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 223 του ν. 4798/2021 κάνει ρητή αναφορά στις προϋποθέσεις και στη διαδικασία μονιμοποίησης των υπαλλήλων που έχουν συμπληρώσει διετή προϋπηρεσία

κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα (με ημερομηνία δημοσίευσης την 24η.04.2021), και αφετέρου, οι ρυθμίσεις που εισάγονται ορίζουν ότι «η ως άνω διαδικασία εκκινεί από τη συμπλήρωση δύο (2) ετών υπηρεσίας», δίχως άλλη διατύπωση, και σε συνδυασμό με την έναρξη ισχύος της διάταξης του άρθρου 85 του νομοσχεδίου, ήτοι από τη δημοσίευση του σε ΦΕΚ, ερώτημα ενδεχομένως τίθεται ως προς τη διατήρηση ισχύος της διάταξης μετά την πάροδο των δύο (2) μηνών, από την ημερομηνία δημοσίευσης του Κώδικα. Κατά συνέπεια, χρήζει περαιτέρω διευκρίνησης η έναρξη ισχύος της δυνατότητας που εισάγεται και της διαδικασίας που θα ακολουθηθεί.

Πέραν των ως άνω νομοτεχνικών επισημάνσεων, η εν λόγω ρύθμιση είναι εξεταστέα και υπό το φως της παραγράφου 8 εδ. γ' του άρθρου 103 του Συντάγματος περί μονιμοποίησης προσωπικού στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, εν συνδυασμό προς τις ρυθμίσεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 92 του Συντάγματος περί του υπηρετούντος στις γραμματείες των δικαστηρίων και των εισαγγελιών προσωπικού.

14. Επί του άρθρου 88

Διά των ρυθμίσεων του άρθρου 88 του νομοσχεδίου τροποποιείται η παρ. 6 του άρθρου 13 του ν. 4194/2013. Η περ. γ) της παρ. 6 του άρθρου, ορίζει ότι «[μ]ε απόφαση των οργάνων διοίκησης του πρωτοδικείου, του εφετείου, της εισαγγελίας, του ειρηνοδικείου και του υποθηκοφυλακείου, έπειτα από γνώμη του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, καθορίζεται η ειδικότερη τοποθέτηση των ασκούμενων δικηγόρων ανά πολιτικό ή διοικητικό εφετείο, πρωτοδικείο, εισαγγελία, ειρηνοδικείο ή υποθηκοφυλακείο». Για λόγους σαφήνειας, κρίνεται σκόπιμο να αναδιατυπωθεί ως εξής: «[μ]ε απόφαση των οργάνων διοίκησης του πρωτοδικείου, του εφετείου, της εισαγγελίας, του ειρηνοδικείου ή του υποθηκοφυλακείου, έπειτα από γνώμη του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, καθορίζεται η ειδικότερη τοποθέτηση των ασκούμενων δικηγόρων ανά πολιτικό ή διοικητικό εφετείο, πρωτοδικείο, εισαγγελία, ειρηνοδικείο ή υποθηκοφυλακείο».

15. Επί του άρθρου 90 παρ. 1 περ. 6), παρ. 2 περ. 6), παρ. 3 περ. α), παρ. 4 περ. 6). και παρ. 6 περ. ζ)

Διά των διατάξεων του άρθρου 90 παρ. 1 περ. β), παρ. 2 περ. β), παρ. 3 περ. α), παρ. 4 περ. β). και παρ. 6 περ. ζ) της παρ. 6 του παρόντος προβλέπεται ότι σειρά τροποποιούμενων από το παρόν νομοσχέδιο διατάξε-

ων, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις. Περαιτέρω, στο άρθρο 94 του νομοσχεδίου ορίζεται ότι «[η] ισχύς του παρόντος αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εξαιρουμένου του Μέρους Α' και των άρθρων 90 και 93 του Μέρους Γ', η ισχύς των οποίων αρχίζει την 1η.1.2022». Κατά συνέπεια, θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, προς άρση ερμηνευτικών δυσχερειών, να διευκρινισθεί η έναρξη ισχύος αυτών των διατάξεων.

16. Επί του άρθρου 91

Διά των μεταβατικών διατάξεων του παρόντος προβλέπεται ότι «[γ]ια τη μετάταξη κατά το άρθρο 157 του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων [ν. 4798/2021, (Α' 68)] στις κατηγορίες ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ δικαστικών υπαλλήλων, οι οποίοι ήταν εγγεγραμμένοι ή είχαν αποφοιτήσει από εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης, ανώτερης ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις 24.4.2021, ημερομηνία δημοσίευσης του ως άνω Κώδικα, εφαρμόζονται οι σχετικές με τα τυπικά προσόντα των υπό μετάταξη δικαστικών υπαλλήλων διατάξεις του προϊσχύσαντος Κώδικα, ο οποίος είχε κυρωθεί με το άρθρο πρώτο του ν. 2812/2000 (Α' 67)». Στην Αιτιολογική Έκθεση αναφέρεται σχετικώς ότι «[η] προτεινόμενη διάταξη, σε αρμονία με την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη προς το Κράτος, αποβλέπει στην αποφυγή διάψευσης των προσδοκιών των προσώπων αυτών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να κριθούν προς μετάταξη χωρίς να είναι αναγκαία η καλή ή πολύ καλή γνώση ξένης γλώσσας, όπως επιβάλλουν οι ισχύουσες διατάξεις. Τέλος, για να αρθούν ενδεχόμενες αμφισβητήσεις, προβλέπεται ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και σε όσους είχαν υποβάλει αίτηση μετάταξης η οποία ήταν εκκρεμής κατά τον χρόνο δημοσίευσής του νέου Κώδικα». Προβληματισμός ενδεχομένως δημιουργείται ως προς την περίπτωση των εγγεγραμμένων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης, ανώτερης ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και

στη δυνατότητα υποβολής, από μέρους των, αίτησης μετάταξης, χωρίς να πληρούν τις απαραίτητες εκ του νόμου προϋποθέσεις, ήτοι να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τον κύκλο σπουδών και να έχουν λάβει τον οικείο τίτλο.

Αθήνα, 8 Οκτωβρίου 2021

Οι εισηγητές
Μαρία Ανδρονόπουλου
Κωνσταντίνος Δεληκωστόπουλος
Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών